

HRVATSKI

Godina XVII, broj 8

22. veljače 2007.

cijena 80 Ft

NO THANK s Erikom Škrapićem

Komentar

„Biti ili ne biti”

„Biti ili ne biti”, gotovo svima je poznata Hamletova dilema; možemo ju prepoznati i kod hrvatskih književnika, npr. kod Krleža. Na žalost, ovo pitanje su nedavno postavili roditelji na izvanrednome roditeljskom sastanku u Fićehazu, a ne u kazalištu ili na književnoj večeri. Odnosilo se na budućnost škole, naime, roditelji se nisu slagali sa smanjivanjem razreda na četiri, jer to bi uskoro značilo i zatvaranje. Netko se nadovezao na tu rečenicu spomenuvši dalju budućnost sela, prema kojem nestajanje škole postupno bi dovelo selo pred istu dilemu „biti ili ne biti”.

U mojoj glavi još uvijek odzvanja rečenica „biti ili ne biti”. Hoće li se ona odnositi i na pomurske Hrvate, jer zatvaranje bilo koje odgojno-obrazovne ustanove u kojoj se podučava njihov jezik golem je gubitak. Zna se da u obitelji jedva se govori hrvatski, no većina roditelja ipak se raduje da mu dijete uči jezik predaka. Je li to radi neke koristi ili osjećaja identiteta, u to sada ne bih ulazila, ali sigurno da većina djece koja su u osnovnoj školi učila manjinski jezik vratit će mu se bez obzira uči li jezik u srednjoj školi. Posljedice zatvaranja manjinskih škola vidljive su i u statistikama. U Petribi osnovna škola se zatvorila 1975. godine, dakle prije 32 godine, po popisu pučanstva 2001. g. u tome selu zapisano je 32 Hrvata, no nitko ne smatra hrvatski jezik svojim materinskim jezikom. U Pustari se škola zatvorila prije jedno desetljeće, prema popisu samo trećina stanovništva se iskazala Hrvatima, a onda prošlo je još pet godina.

A zašto su nam tako važne osnovne škole, možda se netko i zapita? Promotrimo samo značenje izraza koje se sastoji od dvije riječi! „Osnovna” se odnosi na osnovu, a osnova je ono na čemu nešto stoji, na čemu se nešto gradi, temelj, podloga, a „škola” je ustanova u kojoj učenici stječu korisne životne navike. Može li se jedan od ta dva izraza izostaviti? Želimo li zdrav razvitak društva ili zajednice, i tu mislim i naše hrvatske, onda je nemoguće. Ako ne postoji temelj u odgoju, onda na što možemo graditi, a ako imamo podlogu, a na to se ne gradi dalje, temelj će ostati beskoristan.

Za male narode biti ili ne biti u današnjem svijetu stalno je otvoreno pitanje, a mi, manjine, najbolje znamo koliko smo mali, na to nas podsjeća i pridjev „manjinski”, i škole su nam manjinske, a one su temelji naše zajednice.

Nestanu li nam one, možda više uopće neće trebati postaviti ni pitanje biti ili ne biti, nego će reći samo „bili su nekada i pomurski Hrvati”.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan”

Vrijeme poklada je iza nas. Zakoračili smo u korizmu. Otjerali smo zimu, očistili masne naslage s naših zdjela i tanjura pepelom, i počeli post. Vrijeme odricanja, od ovozemaljskih užitaka i ispitivanja samih sebe. Trenuci kada svoje tijelo i dušu obnavljamo i snažimo. Post i nemrs, pepeljanje, simboli pokore, poniznosti, obuzdavanja oholosti i sjećanja na prolaznost:

«Sjeti se, čovječe, prah si i u prah ćeš se vratiti». Od Pepelnice do Gospodnje večeri na Veliki četvrtak, posvetimo se razmišljanju i pripremama za Kristovo uskrsnuće.

Mi smo još uvijek u zabavama. Balovi su iza, ali i ispred nas. U Sambotelu, kaže i piše naša novinarka, okupilo se preko tisuću gostiju. U Gari bunjevački Hrvati prikazali su reviju narodnih nošnji, u Mohaču na Šokačkom balu plesale su buše iz cijele Mađarske, u Barči su se veselili podravski Hrvati, na Vancagi je bilo prelo ... U Budimpešti je boravila ministrica vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović. Priprema se sjednica dviju vlada, mađarske i hrvatske, u svibnju u Zagrebu. U Osijeku se predstavio Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj sa svojim najnovijim izdanjem, u pečuškom Hrvatskom

klubu održana je književna večer Lajoša Škrapića. Nešto od toga smo uspjeli «obraditi» u ovoj tjednome broju, a mnogo toga ostalo nam je za iduće brojeve Vašega tjednika. Šesnaest stranica u boji malo je za udovoljavanje potreba Hrvata u Mađarskoj. Možda će s korizmom i poniznošću, pokorom te razmišljanje osvanuti i neki bolji dani. Ono što je mene osobno u vrijeme poklada, koje je iza nas, radovalo, bili su maskenbali u našim školama. Pogotovo hrvatski maskenbali. Nazočila sam jednome, i to u pečuškoj hrvatskoj školi koju pohađaju moji sinovi. Zajedno s njima i njihovim učiteljicama s nestrpljenjem sam čekala taj dan. Od pokreta do pjesme, hrvatskih nota, očaravajući mali igrokazi koje su napisala djeca. Bio je to neponovljivi doživljaj. Ne može se isto doživjeti ni osjetiti nigdje drugdje, tek u hrvatskoj sredini. Ne može zadatak formiranja zajednice ispuniti niti nadomjestiti nitko. To može pružiti tek hrvatska škola. I za to sačuvajmo naše škole i u Židanu, i Starinu, i Fićehazu, stvarajmo jaka hrvatska središta s hrvatskim duhom jer su samo oni zalag budućnosti. Jer bez jezika i prah će izgubiti simbol pokornosti.

Branka Pavić Blažetin

Susret na vrhu: Kinga Göncz i Kolinda Grabar-Kitarović

BUDIMPEŠTA – U dvodnevni službeni posjet Republici Mađarskoj 19. veljače, na poziv ministrice vanjskih poslova Republike Mađarske Kinge Göncz doputovala je ministrica vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović. U sklopu bilateralnih razgovora Kolindu Grabar-Kitarović primila je predsjednica Mađarskog parlamenta Katalin Szili. Ministrica Kitarović sastala se 20. veljače na polusatnim razgovorima s predsjednikom Hrvatske državne samouprave Mijom Karagićem i predsjednikom Saveza Hrvata u Mađarskoj Josom Ostrogoncem. Nakon sastanka dviju ministrica vođeni su plenarni razgovori kojima su uz ostale nazočili i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić te veleposlanik Republike Mađarske u Zagrebu László Mohai. Ministricu Kitarović primio je i premijer Ferenc Gyurcsány.

Aktualno

Martinačka inicijativa

Na inicijativu martinačkog načelnika Pave Gujaša, u Martincima je 12. veljače došlo do susreta koji je imao za temu kako dalje u školstvu Hrvata u Mađarskoj i kakve mogućnosti hrvatsko školstvo vidi u budućim mikroregijama. Uz predstavnike Ministarstva obrazovanja susretu su nazočili čelnici Hrvatske državne samouprave, predsjednik Mijo Karagić i zamjenik predsjednika Stipan Karagić, te načelnici podravskih hrvatskih sela, zastupnici hrvatskih samouprava u Podravini te djelatnici podravskih škola, iz Lukovišća, Foka, Starina i Martinaca. Kako dalje? Gdje je budućnost hrvatskoga školstva u nastajućim mikroregijama. Za nadati se kako će Hrvati u Podravini naći zajedničke interese radi očuvanja škola i nastave hrvatskoga jezika bez obzira na sve veće troškove njihova održavanja i sve manji broj djece u njima. Po mišljenju vodstva HDS-a, od kojih nazočni očekuju pomoć, najbolje bi bilo kada bi središte hrvatskoga školstva u Podravini bilo upravo u Martincima gdje se danas odvija dvojezična nastava i gdje za to postoje profesionalni uvjeti. U sklopu projekta kulturne autonomije, a sve češće se danas govori i o autonomiji obrazovanja. HDS bi, ako se ispune svi za to potrebni uvjeti, mogao početi razmišljati za nekoliko godina i o mogućnostima preuzimanja martinačke škole po sličnome modelu kao što je u Santovu. Velik je moralni i politički zadatak pred Skupštinom HDS-a, zaključio je njezin predsjednik Mijo Karagić, te dodao kako je nastale probleme potrebno riješiti na način da se sačuva identitet i hrvatsko jedinstvo. (bpb)

Zajedničko razmišljanje o sudbini hrvatskih škola u Podravini

U ponedjeljak, 12. veljače, u Martincima je održan skup o budućnosti podravskih hrvatskih škola, na kojem su bili nazočni dr. Mijo Karagić i Stipan Karagić, predsjednik i potpredsjednik Hrvatske državne samouprave, Gabor Győrvári, ravnatelj Osnovne škole i gimnazije Miroslava Krleže u Pečuhu, ravnatelj i učitelji osnovnih škola iz Podravine u kojima se predaje hrvatski jezik, te poglavarstva podravskih hrvatskih naselja.

U uvodnom izlaganju Renata Dienes, stručni referent Odjela za opće školstvo, naglasila je kako nova zakonska regulativa malim školama nudi alternativu za opstanak, a to je udruživanje. Predočila je više mogućih modela udruživanja, od onih tipa „najjači ostaje“ do onih prema kojima je uz udruživanje u jednu ustanovu moguće zadržati postojeće stanje. Zajedničko je u svim tim varijantama da se zahtijeva postojanje zakonom propisanoga minimalnog broja učenika. Kod škola u kojima se predaje jezik nacionalne manjine taj minimum iznosi osam učenika po razredu. Uvodničarka je naglasila i to kako škole uživaju veliku slobodu udruživanja, dakle, mogu se spojiti i s ustanovama izvan svoje regije. Nabrojila je i normative kojima Ministarstvo potiče tijekom udruživanja škola, a iz kojih se jasno vidi da će ubuduće učenik-putnik samoupravi vrijediti više nego učenik-mještanin.

Dr. Mijo Karagić naglasio je značaj marti-

načke škole u Podravini, koja je prije dvije godine prešla na dvojezičnu nastavu. Škole takvog tipa daju bolje rezultate u usvajanju hrvatskog jezika, što se pokazuje i na natjecanjima. Državna samouprava motri na budućnost malih škola i svjesna je kako je pomanjkanje broja učenika problem, koji se ispoljava u cijeloj državi. Ako je već tako, treba svakako razmišljati o udruživanju, da bi se izbjeglo ono najgore: zatvaranje škola – rekao je dr. Mijo Karagić te zaključio da bi u Podravini martinačka škola, kao najjača ustanova među hrvatskim školama, trebala biti nositeljem udruživanja. Kao drugu mogućnost spomenuo je osnivanje hrvatskih školskih centara u županijskim središtima. Na konkretno pitanje, bi li Državna samouprava preuzela martinačku školu, kao što je to učinila sa santovačkom školom, odgovorio je da promjene provedene u školi idu u dobrom smjeru i da bi uz daljnji razvitak nastave na hrvatskom jeziku u budućnosti moglo biti riječi o eventualnom preuzimanju.

Borbála Sáity, načelnica sela Starina, je rekla kako ni u Šeljinskoj regiji pri planiranju novoga školskog sustava nisu imali konkretne zamisli o martinačkoj i starinskoj školi, nego se čeka na rezultate istraživanja koje će se provesti tijekom veljače, i koje će ukazati na najbolja rješenja, i to najbolja s financijske strane. Izjavila je da se ne slaže s namjerom vlade da se naprave veliki školski centri, jer se

u manjim školama učitelji zbog prisnijeg kontakta uspješnije nose s problemima osnovnoškolaca, koji se ispoljavaju u učenju i vladanju. Starin želi tražiti rješenja skupa s martinačkom i pečuškom hrvatskom školom kako bi se održala nastava na hrvatskom jeziku, pa makar i po cijenu većih izdataka – naglasila je načelnica.

Priključujući se rečenome, gđa Unger, ravnateljica fočke škole, ukazala je na netočno, ali na žalost uvriježeno mišljenje kako je kvaliteta nastave u malim školama lošija nego u velikima. Reagirajući na iznesene prijedloge Gabor Győrvári je rekao kako u načelu nema prepreke udruživanju podravskih škola pod okriljem pečuške gimnazije, s tim da se mora izraditi jedinstvena koncepcija nastave koja bi bila u skladu s programom pečuške škole. Sve to ne bi bilo jednostavno provesti jer se u školama različito predaje hrvatski jezik: u nekima se predaje kao predmet, neke imaju dvojezičnu nastavu, a u Pečuhu je jezik nastave hrvatski. Ta ustanova inače pripada Gradu Pečuhu, pa bi za takvo udruživanje trebalo zadobiti potporu i s te strane.

Susret u Martincima je ispunio cilj: počelo se zajednički razmišljati o problemima malih škola u Podravini, ipak još je dalek put do rješenja, naime, imali smo dojam da lica sudionika ni nakon dogovora nisu bila manje zabrinuta nego prije njega. t. k.

Forum o natječajima

Katarina Koncer

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave i Udruge „Murahíd”, u Letinji je potkraj siječnja održan forum o mogućnostima pisanja natječaja za projekte koje se odnose na povezivanje Hrvata od Gradišća do Pomurja, pa nadalje do Međimurja. Sudionike: predstavnike raznih civilnih organizacija, poduzeća, mjesnih te manjinskih samouprava pozdravila je Katarina Koncer, predsjednica manjinske samouprave i Béla Halmi, predsjednik udruge. Na forumu je nazočio Čaba Horvath, dopredsjednik Hrvatske državne samouprave, i Ladislav Penzeš, predsjednik Društva Horvatov kre Mure. Predsjednica, koja je ujedno i menadžerka udruge, izvijestila je nazočne o mogućnostima surađivanja na raznim poljima, na mogućnost izrade projekata za europske fondove preko kojih i hrvatska manjina ima bolju mogućnost povezati se s matičnom domovinom. Otvorena je mogućnost suradnje na polju poduzetništva, turizma, u zaštiti okoliša, u razvijanju ljudskih resursa, u edukaciji, iskrsla je zamisao i mogućnost utemeljenja hrvatskoga prosvjetnog središta. Na početku sudionici foruma mogli su poslušati uspješne projekte Europske unije. Lajoš Pavlic, načelnik sela Kerestura, predstavio je projekt mosta na Muri kod Kerestura i Kotoribe, László Odor, projekt-menadžment je predstavio projekt Inno-Mura o edukaciji projekt-menadžera, a László Rostonics upoznao je nazočne s projektom «Zajedno za sigurnost mladeži pokraj Mure». Zsuzsa Kovács govorila je o budućim mogućnostima natječaja u svezi s mađarsko-hrvatskom suradnjom. Postavljena su mnoga pitanja u svezi s budućim natječajima. Organizatorica gđa Koncer je obećala da forumi na sličnu temu bit će organizirani čim se mogućnosti iskristaliziraju.

Beta

Suradnja – šansa za opstanak

Mária Csizmadia

Poslije dogovora u Martincima, s kojeg su sudionici otišli (ako je moguće) još zabrinutiji, zamolili smo upraviteljicu starinske osnovne škole da nam predoči teškoće s kojima se suočava ova ustanova.

– Naša se škola ove godine, kao i mnoge druge u zemlji, unatoč svestranoj potpori mjesne samouprave, našla u nezavidnom položaju – izjavila je gđa Mária Csizmadia. – Naime, vlada je promijenila kriterije za financiranje osnovnih škola, što znači da se više neće davati novac na temelju broja upisanih učenika, nego na temelju učeničkih skupina, i to po nekom prilično zamršenom načinu računanja. Krajnji ishod tih promjena je da će manje škole dobiti razmjerno manje novaca nego do sada.

Što se tiče dosadašnjega stanja, nismo imali većih poteškoća. Doduše, ovih zadnjih godina državna potpora nije pokrivala financiranje škole, ali manjak nije bio prevelik, mogli smo ga riješiti putem natječaja i zahvaljujući potpori za manjinsku nastavu. Još nemamo konkretne brojke, ali gotovo je sigurno da će sada promjene prouzročiti mnogo veći manjak.

Krajnji rok za prilagodbu novim kriterijima jest rujan 2008. godine, ali novo financiranje se već primjenjuje od rujna ove godine. Cilj je tih zahvata, koliko se može dokučiti, da se iz malih seoskih škola 7. i 8. razredi premjeste u velika školska središta i da time te ustanove postanu podružnice velikih škola. Nikako se ne slažem s tim nakanama, a isto tako ni naš kolektiv, a ni sadašnji sastav mjesne samouprave. U velikim školskim središtima s mnogo učenika po pojedinim razredima, nastavnici se ne mogu baviti učenicima posebice, a ta dob još i te kako ima potrebe za tim. Konkretni su

primjeri učenika, koji su iz velikih škola došli u Starin zbog poteškoća u učenju, pa su uza stalnu brigu nastavnika u našoj manjoj sredini postigli bolji uspjeh. Dakle, mi se ne slažemo s tim da je u malim školama kakvoća nastave slabija, samim tim što je u njima manje učenika i pedagoga. Ipak, nova pravila u financiranju na žalost primorat će nas na neke promjene.

Kakve su mogućnosti za starinsku školu u danoj situaciji?

– Status naše škole iz više razloga nesvakidašnji je. Prije svega treba uzeti u obzir da je to škola u kojoj se predaje hrvatski jezik kao manjinski, a jednako tako i to da imamo kombiniranu nastavu u spojenim razredima: 1-3., 2-4., 5-6. i 7-8. Što se tiče minimalnoga broja učenika u manjinskim razredima, tu su kriteriji dosta povoljni, ali se još ne zna što će vrijediti za kombinirane razrede. U svakom slučaju, naš prvenstveni cilj mora biti povećanje broja učenika. Zasad našu školu, osim mještana, pohađaju učenici iz Ivanidbe i nekolicina iz Šeljina. Uskoro ćemo razgovarati i s roditeljima iz Zalata, naime, u tome susjednom selu u prošloj godini zatvorena je škola, a ima naznaka da se neki od njih zanimaju za starinsku školu. Osim toga smatram da će nastava hrvatskoga jezika i njegovanje hrvatske narodne kulture, koje se odvija pod okriljem škole u sastavu Biseri Drave, i nadalje biti privlačno za Hrvate iz okolnih naselja.

Jeste li razmatrali mogućnost udruživanja s nekom drugom školom?

– Mislim da bi bilo dobro ostvariti suradnju između škola u Podravini u kojima se predaje hrvatski jezik. Najbolje bi bilo, kada bi se pod okriljem pečuške hrvatske škole izradio jedinstven nacrt udruživanja tih škola, kako bi one dobile šansu da i nadalje djeluju u nepromijenjenom obliku u svojim sredinama. Kad smo već kod toga, moram naglasiti da i u novoj zakonskoj regulativi jasno stoji kako se obrazovanje na jezicima nacionalnih manjina ne može prenijeti iz svoje sredine u neku drugu. Takva namjera nije izrečena ni u šeljinskoj mikroregiji pri planiranju nove koncepcije sustava školstva, ali sve to ne vrijedi puno ako se jednostavno uskrati novac za financiranje takve djelatnosti. Jedno od najboljih rješenja bilo bi to ako bi sve te škole mogla preuzeti Hrvatska državna samouprava. Znam da se to zasad čini dalekom utopijom, ali ipak smatram da bi nas Samouprava trebala snažnije podržati. Ako nema sredstava za novčanu pomoć, barem bi mogla učinkovitije zastupati naše interese pred državnim ustanovama gdje se odlučuje o našoj sudbini.

t. k.

Susret narodnosnih kazališta Arcus – 2007

Barun Trenk u budimpeštanskom kazalištu Thália

Najboljom predstavom Susreta narodnosnih kazališta ARCUS održanog od 2. do 6. veljače u kazalištu Thália, proglašena je izvedba slovačkog teatra u Mađarskoj (Vertigo Szlovák Színház) Anya/Majka, a priznanje za najbolju žensku ulogu pripalo je glumici istoimene predstave Vidi Thirring. Najboljim glumcem Susreta narodnosnih kazališta, po ocjeni stručnog ocjenjivačkog suda u sastavu János Metzner, Anna Lakos i Krisztina Bába, proglašen je Milan Rus, glumac Srpskog pozorišta u Mađarskoj za ulogu u predstavi Profesionalac. Ista predstava nastala na tekst Dušana Kovačevića, a u režiji Radoslava Dorića dobila je priznanje za najbolju režiju. Predstavi Barun Trenk pečuskoga Hrvatskoga kazališta pripala je nagrada za najbolju kostimografiju. Kostimografiju Baruna Trenka potpisuje redatelj predstave Tahir Mujičić, a stručni ocjenjivački sud pohvalio je i izuzetan učinak pri izradi planova (likovne opreme predstave), što potpisuje hrvatski likovni umjetnik Hrvoje Šerčer. Stručni sud posljednjeg dana Susreta u svečanim okvirima podijelio je nagrade i priznanja sudionicima Susreta u 12 kategorija.

Vlasta Ramljak
i Stipan Đurić
u Barunu Trenku

Malo je onih koji znaju o napornim zalaganjima, uspjesima i poteškoćama koje su potekle od tzv. Malog kazališta u Pečuhu, a koje poniru iz 1990. godine, kada je pečusko Ljetno kazalište na profesionalnoj umjetničkoj razini prikazalo svoju prvu hrvatsku predstavu „Kraljevo” od Miroslava Krležu, u Aninoj ulici 17, što je ujedno značilo da ono pod revnim predvođenjem njezina optimistički nastrojenog i borbenoga ravnatelja Antuna Vidakovića, s godišnje 3-4 premijere te više od 50 održanih kazališnih predstava, i kao putujuće kazalište, dokazalo svoju opstojnost. Zapravo ostvaren je nekadašnji san, integriranje ove naše ustanove u općeniti život kulturne baštine ne samo grada Pečuha već i mađarskoga tuzemlja, baš kao i matične nam države Hrvatske.

U povodu petoga Susreta narodnosnih kazališta Arcus, umjetnički sastav Hrvatskoga kazališta u Pečuhu, pored 15 narodnosnih kazališnih radionica, ovoga se puta svojski pripremio i 6. veljače, na velikoj pozornici kazališta Thália predstavio s Mujičić-Senkerovim komadom Barun Trenk, odnosno Divlji crveni barun.

U pogledu ovogodišnjeg Arcusa dobro je znati i o prethodnim povijesnim podacima. Naime, tijekom povijesti narodnosnih profesionalnih kazališta saznaje se da su ona, u XX. stoljeću bila u fazi propadanja i tek nakon Prvoga svjetskog rata se otpočelo

temeljiti na seoskom amaterizmu. Tijekom prekretnice 80-ih i 90-ih godina prošlog stoljeća krenuo je novi tijek institucionalizacije, što bi značilo da je dio toga i prvi Susret narodnosnih kazališta – već spomenute 1992. godine – organiziran u Budimpešti, i to pod ravnateljstvom László Ablonczyja, tadašnjeg upravitelja budimskog Várszínháza, uza sudjelovanje četiriju kazališnih radionica: hrvatske, srpske, njemačke i romske. Ta znatna kulturna akcija zapravo je osmišljena na poticaj tadašnjeg ravnatelja Njemačkog kazališta u Seksaru Andrása Frigyesa, te danas već pokojnoga predsjednika Ureda nacionalnih i etničkih manjina Jánosa Wolfarta. Nakon deset godina zalaganjem tadašnjeg predsjednika Srpske državne samouprave Pere Lastića, te od tada već preminuloga hrvatskog kuratora pri Zakladi za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj Stipana Blažetina, 2003. godine ostvaren je drugi susret, tada već s osam narodnosnih kazališnih radionica, odnosno deset produkcija. Od toga doba susreti ne samo u pogledu povećavanja broja kazališta te produkcija već i u znatnom razvoju stručnosti dali su svoja potvrdna osvjedočenja.

Također je manje poznato da su se pored kazališnih predstava petoga susreta, u prostoriama današnjeg Manó Cafea – neposredno pored Thálie – kao popratni programi odvijali tzv. okrugli stolovi odnosno razgovori, razmjene stručnih mišljenja s predvodnicima i umjetničkim izvođačima određenih produkcija, a na samom koncu Arcusa, 9. veljače (petak) u 11 sati, dao je mjesta tročlanom prosudbenom odboru (Anna Lakatos, Krisztina Bába i János Molnár), kako bi nakon vrednovanja kazališnih produkcija dotičnim kazalištima uručio zavrijeđene nagrade.

Ali vratimo se Barunu Trenku. Naime, kada sam – oko pola sedam sati – sišao s trolejbusa, ispred kazališta Thálie, u Ulici Nagymező 22-24, s posebnim zadovoljstvom sam primijetio da je ispred nasuprotne Operete mnogo manje svijeta negoli kod ulaza Thálie. Dakako, uspješno organiziranje i koordiniranje 17 budimpeštanskih okružnih i glavnogradske hrvatske samouprave bilo je znatno bolje od prethodnih godina. Naime, mjesta u Velikoj kazališnoj dvorani bila su sva zauzeta. Nije se čuditi, ta ponudila su ih što zastupnici samouprava, što HOŠIG-ovi nastavnici i učenička mladež, te članovi poznatoga kazališnog društva iz Petrovoga Sela. Nazočnu publiku – uz čestitku 15. obljetnice Hrvatskoga kazališta u Pečuhu – uime glavnog organizatora Zaklade nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj, pozdravio je Pera Lastić, član Kazališnog odbora Zaklade.

Da bi se kazališna predstava odnosno pučka igra što bolje razumjela, nije naodmet upoznati se s osobom na kojoj se zapravo temelji cijela produkcija. Dakle: „Trenk (Trenck), Franjo, barun (Reggio di Calabria, 1711. – Spielberg, 1749.), austrijski pukovnik. 1727. – 1732. u austrijskoj vojsci, 1737. – 1740. u Rusiji, zatim živi na svojim posjedima u Slavoniji. U ratu za austrijsku baštinu sudjeluje 1741. – 1746. na čelu regimente pandura, što ih je većinom regrutirao u Slavoniji. Zbog njihovih nedjela uhićen je i osuđen na doživotnu tamnicu, u kojoj je umro. Njegov pustolovni život poslužio je kao tema mnogim književnim djelima i opereti Barun Trenk S. Albinija.”

Redatelj Tahir Mujičić u Arcusovu programskom svesku, u svezi predstave kaže: „Premda napisan prije 22 godine, ovaj se «Trenk» pokazuje kao tekst izrazite političke aktualnosti. Onda apostrofirana habsburška Austro-Ugarska Monarhija bila je metafora za negdašnju Jugoslaviju, a glavni junak bio je tip „nesigurnog” Hrvata. No tko mu je Marija Terezija? A tko li mu je kancelar Königseck Lujo Šubić von Eszterházy? Naš je «Trenk» ipak samo pučka zabava, poslije koje nitko ne bi trebao biti neraspoložen.”

Marko Dekić

KAPOŠVAR – Kapošvar i Koprivnica podnijeli su uspješan zajednički natječaj za Europsku uniju, za ostvarivanje projekta Pannon Paletta. Kako je rečeno na konferenciji u Kapošvaru, nakon sastanka održanog 25. siječnja kojem su, uz domaćine, nazočili gradonačelnik Koprivnice Želimir Mršić sa svojim suradnicima Helenom Hećimović, zastupnicom u gradskoj upravi, i Valentinom Papić, voditeljicom projekta, s hrvatske se strane uskoro očekuju zajednički mađarsko-hrvatski programi koji će trajati do veljače iduće godine. CD-izdanja, gradske karte, narodnosni dan, natjecanje vinogradara, pokladna veselja, zajednička biciklistička tura uz Dravu ... Za Mađarsku stranu iz fonda Interreg III/A za projekt je izdvojeno 20 milijuna forinti, a za Hrvatsku 109 tisuća eura, oko 30 milijuna forinti. Gradovi prijatelji Kapošvar i Koprivnica već 11 godina surađuju, a tu suradnju sada pomaže i Europska unija – istaknuo je kapošvarski gradonačelnik Károly Szita, čemu je koprivnički gradonačelnik Zvonimir Mršić dodao da ta suradnja ide u korist obaju naroda. S hrvatske strane u projektu sudjeluje 12 partnera, a Kapošvar zastupaju njegova samouprava, gradski dom kulture, Glazbena škola i turistička agencija Tourinform, Klub za zdravi život, odnosno tamošnja Hrvatska manjinska samouprava koja će iz narečenih fondova za svoje kulturne programe dobiti 263 tisuće forinti – kazao je za Hrvatski glasnik predsjednik kapošvarske Hrvatske samouprave Marko Kovač. Program koji će se financirati iz toga novca, u njezinoj organizaciji zbit će se u Kapošvaru 10. listopada 2007. godine. Sastanku u Kapošvaru nazočili su i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić i gradski bilježnik Kapošvara Zoltán Keki.

ZAGREB – Misal po zakonu rimskog dvora iz 1483., najstarija je hrvatska tiskana knjiga i prvi europski misal koji nije tiskan na latinskom jeziku. Reprint misala predstavljen je 15. veljače u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Hrvatski prvotisk po mnogočemu je rijetkost, a s obzirom da je tiskan samo 28 godina nakon Gutenbergove Biblije, simbolizira civilizacijski korak u hrvatskoj povijesti.

XIII. DANI HRVATSKOGA PUČKOG TEATRA

NA UŽITAK OTKRIVANJA TEATRA

Pučki teatar, dakle, kome je hrvatska riječ jedan od glavnih pokretača, obogaćuje tako iz susreta u susret i duhovnu baštinu zemlje matice

Napisala: Diana Šomurina-Šoufek

Hrvatska matica iseljenika suorganizator je tradicionalne manifestacije pod nazivom DANI HRVATSKOGA PUČKOG TEATRA koja se već 13. put zaredom održava u Hercegovcu. Ovogodišnji sudionici, kazališni amateri iz Vojvodine, Mađarske, Austrije i domaćini iz Pučke scene Hrvatske čitaonice družit će se «na daskama koje život znače» od 23. do 25. veljače 2007. Okupljanje zaljubljenika u kazalište i materinsku riječ, izgovorenu obično na nekom od dijalekata koji Hrvati u Subotici, Petrovom Selu u Mađarskoj, austrijskome Klimpuhu brižno njeguju i prenose novim naraštajima, ove godine se održava zahvaljujući organizaciji Hrvatske čitaonice u Hercegovcu i pokroviteljstvu Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Županije bjelovarsko-bilogorske i Općine Hercegovac. Domaćini će pod krovom Češkoga doma u Hercegovcu ponovno ugostiti glumce, autore i redatelje okupljene u Hrvatskoj čitaonici, Bunjevačkom kolu, Igrakazačkome društvu i Naobrazbenome djelu Klimpuške fare, a oni će zauzvrat pokazati kako umjetnost, kao ni domoljublje, ne poznaje granice. Publika koja je i dosada ostala vjerna Danima, i ove godine moći će uživati u predstavama koje su s ljubavlju uvježbavali, pisali i postavljali na scenu ovi vrijedni amateri. Dvije predstave iz Subotice i po jedna iz Mađarske i Austrije potvrđuju nastavak neprekinutoga bavljenja kazalištem. To u sredinama u kojima nastaju izvanredne predstave, kao što vidimo, prije svega zahvaljujući velikome trudu i entuzijazmu pojedinaca, i izvan svjetskih metropola, trendova i uzora, i nije nedostatak. Štoviše, to se pokazalo njihovom velikom prednošću. Interes i sustavna briga za poticanje amaterizama u njihovim sredinama daje sjajne rezultate i ovdje, kada je o pripadnicima manjina riječ, u staroj im domovini Hrvatskoj. O vrijednostima događanja kazališta u Hercegovcu, o mnogim novim djelima izniklim upravo na Danima, o piscima i glumcima koji su na njima našli sebe, ili obrnuto, već se pisalo. Na Danima hrvatskoga pučkog teatra sada sudjeluju i poznati pisci, uz klasike poput J. S. Popovića, I. B. Mažuranić i dr., kao što je primjerice Fadil Hadžić. Predstave u režiji Ivana Bratkovića, Ninoslava Šćepanovića, Ane Škrapić, dr. Štefana Geošića zalog su kvalitetne i dobre izvedbe koju publika redovito nagrađuje iskrenim i dugotrajnim pljeskom. Ovogodišnja uprizorenja Hadžićeva Ljubavnog ultimatum staroga gospodina, Sterijine

Ženidbe i udadbe, Mažuranićina Sunca djevera i Neve Nevičice, Pansiona Schöller C. W. Jakobyja i Razgleda G. Philipa obećavaju obilje dobre zabave i još više nezaboravnoga međusobnog druženja kazalištaraca. Hrvatski baštinski horizonti postaju time bogatiji za još jedan domovinski susret, za uspješni nastavak očuvanja hrvatske jezične i kulturne samobitnosti, za užitak u otkrivanju teatra u nama i oko nas, jer sudjelovati u pučkome znači dijeliti iskrenost, prostodušnost, želju za životom svoga naroda. Postati i biti vrijednim i neizostavnim dijelom svoga naroda u domovini Hrvatskoj neka ostane trajni osjećaj svakoga sudionika Dana hrvatskoga pučkog teatra u Hercegovcu. Danas i ubuduće. Festival u Hercegovcu obogatit će i predstavljanje knjige Stjepana i Nikoline Banas «Povjesnica Hrvatske čitaonice od 1920. do 2005.».

Goranovo proljeće

44. Goranovo proljeće / Natječaj za mlade pjesnike

Tradicionalni nacionalni festival pjesničke riječi, u spomen na velikoga hrvatskog pjesnika Ivana Gorana Kovačića (Lukovdol, 1913. – okolica Foče, 1943.). Goranovo proljeće otvorit će se 21. ožujka, na dan pjesnikova rođenja, u njegovu rodnom Lukovdolu.

Tom se prilikom dodjeljuju nagrade Goranova proljeća: Goranov vijenac za cjelokupni pjesnički opus i dostignuća u hrvatskoj književnosti, Goran za mlade pjesnike – dodjeljuje se na temelju godišnjeg natječaja na kojem mogu sudjelovati pjesnici do 30 godina starosti koji nisu objavili knjigu poezije, te nagrade učenicima osnovnih i srednjih škola za najbolje književne radove u protekloj godini.

Po završetku središnjeg dijela manifestacije, pojedinačni programi odvijat će se u različitim mjestima Hrvatske, sve do 31. listopada 2007. Goranovo proljeće utemeljeno je 1964. godine.

Intervju

Razgovor s predsjednikom SHM-a

Joso Ostrogonac: „Savez je obavio povijesnu zadaću, a moralnu odgovornost snosi do 4. ožujka, do izbora državnih i županijskih samouprava.“

Razgovor vodio: Stipan Balatinac

Postavljanjem državne liste i županijskih lista u Bačkoj, Baranji, Budimpešti, Šomodju, Željeznoj i Đurđsko-mošonsko-šopronskoj županiji završene su i posljednje pripreme za izbore Skupštine Hrvatske državne samouprave i za županijska vijeća, koje će se održati u nedjelju, 4. ožujka ove godine. O tome kako su sastavljene liste, je li bilo problema, i ako jest, koji su to, o predstojećim zadaćama i zamislima razgovarali smo s Josom Ostrogoncem, predsjednikom Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Savez Hrvata ove je godine obavio jednu povijesnu zadaću jer nikada do sada civilne udruge nisu mogle postavljati liste na izborima za državnu i županijske samouprave. Savez je učinio velik korak osvajanjem domalo 80 posto mandata na mjesnim manjinskim izborima. Kao takav, jedini je ispunio uvjete za postavljanje državne hrvatske liste na izborima za Skupštinu HDS-a. To nijedna manjinska udruga ne može reći za sebe jer još i brojčano najmanje manjine imaju dvije ili tri udruge koje su postavile svoje liste. Time je porastao ugled SHM-a kao jedne od najvećih civilnih manjinskih udruga u Mađarskoj, i najveće hrvatske udruge, a s druge strane možemo biti zadovoljni postignutim rezultatima, odazivom naših ljudi i kandidata. U tome moram istaknuti zalaganje predsjednika regionalnih ogranka, ali i drugih koji su mnogo radili kako bi se izbori obavili po zakonu i bili uspješni. Naravno, bilo je i manjih propusta, ali tu treba naglasiti da je sve bilo u skladu sa zakonom. Odlukom Kongresa sastavljanjem državne liste ovlašteno je Zemaljsko vijeće. Taj smo posao obavili, imamo liste, a prošloga tjedna dobili smo i rješenja Državnog izbornog povjerenstva da su nam i državna i županijske liste svugdje primljene.

Konkretno koji su problemi iskrsnuli oko sastavljanja Savezove liste?

Nije riječ o nezakonitim pogreškama, one su više moralne naravi. Konkretno mogu spomenuti dvije stvari. Stigla je jedna prijava Državnom izbornom odboru (OVV) da nešto nije bilo u redu na izbornom elektorskom skupu u Pečuhu. Zemaljsko vijeće nije podržalo dotičnu osobu, koja nas je zatim zbog toga prijavila. Državni izborni odbor odbio je tu primjedbu s obrazloženjem da je po izbornome zakonu sve regularno, a ostale kompetencije ima udruga, u ovom slučaju SHM, odnosno ZO. Nakon toga potražila me je ta osoba s kojom smo se dogovorili da odustaje od prijave. Da su našu listu »stopirali« bila bi nam nanesena velika šteta, prije svega moralna. Druga stvar, isto se desilo na pečuškom skupu, na listu je primljena osoba koja nije izabrana za zastupnika u Savezovim bojama, nego druge civilne udruge. Iako je prije Zemaljsko vijeće donijelo odluku da neće sklapati koaliciju s drugim udrugama, ipak smo prihvatili tu osobu. Zbog toga su opet neki ljudi bili revoltirani, naravno, radi se o onima koji nisu dospjeli na državnu listu. Dakle, kada je riječ o osobama, ubuduće tome moramo posvetiti više pozornosti, bolje pripremiti, jer znamo što se može dogoditi. Dosta smo raspravljali o tome može li ta osoba ostati, ili da biramo nekoga drugoga iz Baranje, ali sa tri-četiri glasa protiv velika većina ju je podržala jer se radi o jednom aktivnom

Hrvatu koji puno radi na našem polju kao predstavnik jedne naše značajne civilne udruge. Zbog toga je podržan, u prvom redu od strane ljudi iz Baranje, koji su istaknuli njegovo zalaganje. Bilo je primjedaba i na račun Peštanske regije i Budimpešte kako tamo nisu sazvani svi elektori, nego samo predsjednici pojedinih okruga, pa su oni odlučili koga će predlagati za državnu i budimpeštansku samoupravu. Ni to nije bilo nezakonito iako mislim da bi bilo dobro da se i tu održala elektorska skupština kao u drugim regijama.

Svima nam je poznato da je struktura buduće Skupštine već mjesecima na dnevnom redu Skupštine i zajedničkog odbora HDS-a i SHM-a za izbore. Povremeno se čuju prigovori kako stari saziv skupštine nije nadležan raspravljati o tim pitanjima. O čemu je zapravo riječ?

Skupština će posljednji put zasjedati 24. veljače, a na dnevnom redu bit će i buduća struktura Skupštine HDS-a. Svako je mogao dostaviti pismeno svoja mišljenja o budućoj strukturi, neki su to i učinili, dali su svoju viziju nove strukture. Došlo je i do nekih zakonskih promjena, na primjer voditelj Ureda više ne može biti član Skupštine, mora imati odgovarajuću spremu itd. Naravno, novu strukturu će odrediti nova Skupština, onih 39 ljudi koje ćemo izabrati na izborima.

Dakle, ne odlučuje se ništa unaprijed ...

Nikako, to je samo jedan prijedlog za novu strukturu. Svakako se trebamo baviti tim pitanjima, imati jednu konkretnu viziju jer znamo što je do sada dobro funkcioniralo, a što nije. Nije slučajno da smo utvrdili kriterije za izbore, da se biraju zastupnici koji znaju hrvatski, koji su aktivni, da se skupštine i odbori vode na hrvatskom jeziku, i da se ne biraju ponovno ljudi koji su bili pasivni, nisu uzeli nijednom riječ, ili čak nisu ni dolazili na sjednice.

Na državnoj razini samo Savez ima listu, istodobno Savez će imati konkurenciju na županijskoj razini, u Baranji KUD Tanac, a u Šomodju Društvo hrvatsko-mađarskog prijateljstva. Kako vidiš odnos s drugim hrvatskim udrugama, postoji li tu neka borba, ili je to naprosto normalna stvar.

Mislim da je to normalna pojava, i mogu samo čestitati tima dvjema udrugama koje su na županijskoj razini uspjele postaviti listu. To mora biti pošteno nadmetanje, a elektori će birati. Mislim da ćemo u tima dvjema županijama biti prisiljeni na suradnju, morat ćemo zajednički raditi. To će biti u neku ruku mješovite samouprave, ali zašto bismo radili jedni protiv drugih, moramo raditi za istu, zajedničku stvar. Premda ove udruge neće imati svoje zastupnike u državnoj Skupštini, mi ih ne smijemo, i nećemo zanemariti.

Iako smo to pitanje već dotakli, ne samo članove buduće Skupštine, nego i članstvo Saveza Hrvata, pa i našu širu javnost zanima tko će biti predsjednik HDS-a. Je li Savez, koji je kandidirao naše zastupnike, ima već neki prijedlog u svezi s tim, ili će to biti prepušteno novoj Skupštini?

Kao što sam već spomenuo, Savez nema nikakav prijedlog ni za predsjednika, ni za ostale dužnosnike, pa ni za strukturu. Mi se tim pitanjem, pa ni strukturom

konkretno nismo bavili ni na Predsjedništvu ni na Zemaljskom vijeću. Moralnu odgovornost Savez snosi do 4. ožujka, do izbora, a nakon toga sve preuzima nova Skupština. Svakako, prvo trebamo birati strukturu, ili prvo predsjednika pa strukturu, jer ja sam jednu stvar naglasio: odbore trebamo dati ljudima, a ne ljudima dati odbore. Jer su već u tijeku pregovori, ovdje-ondje se zna tko želi biti predsjednik, daju se obećanja, prisutan je i regionalizam, to je zapravo politika. Neki su nam odbori svakako potrebni. Ne možemo bez odbora za prosvjetu i kulturu, za statutarna pitanja, za financije, a možda nam je potreban i odbor za europsku integraciju, za praćenje i sastavljanje europskih natječaja. Trebamo jednog ili dva plaćena zamjenika, ne može predsjednik raditi sve. Trebaju nam možda i vanjski članovi, jer nisu svi naši aktivni ljudi i u manjinskim samoupravama. Treba nam voditelj Ureda, jedna mlada osoba s odgovarajućom spremom. Mislim da je Ured vrlo važan, svoju funkciju je i do sada dobro obavljao. Konkretno o tome tko će biti predsjednik ja ne bih nagađao, o nekim ljudima znam, ili sam čuo, a s nekima sam i razgovarao. Čak se spominjalo i moje ime jer sam ja nositelj liste kao predsjednik SHM-a. Ne vodim listu zbog toga što želim biti predsjednik, nego je to bila jedna gesta prema meni, i ja zahvaljujem Zemaljskom vijeću na povjerenju.

Na temelju dosadašnjeg iskustva, ne bi li bilo bolje unaprijed izabrati osobe na čelna mjesta, da se zna tko će biti predsjednik, kakva će biti struktura i program, da to bude poznato svim biračima?

Nisam rekao da nema dogovora, da ključni ljudi ne vode pregovore o tome tko da bude predsjednik, kakva da bude struktura. I ja sam nazočan na tim pregovorima, to mogu otvoreno reći, dakle to nije nikakva tajna. Naravno, vodimo pregovore, a tko dobije više glasova, taj će biti predsjednik. Za mene je prirodno da ima tri ili četiri kandidata, pa da se bira najbolji. Ali svakako moramo gledati da bude osoba koja dobro govori hrvatski, da bude priznata osoba koju poznaju, mislim da neće biti velikog iznenađenja. Uvjeren sam da će biti više kandidata. Znamo da se dr. Mijo Karagić nije više kandidirao, bio je predsjednik u tri mandata, navikli smo na jedan stil, na njegovu diplomatsku sposobnost, koji je znao dobro voditi naše katkad i ne tako lake sjednice. Mnogo toga mu možemo zahvaliti, jednako tako i njegovu zamjeniku Stipanu Karagiću koji je dobro vodio Ured HDS-a. Moram nadalje istaknuti dobru suradnju između SHM-a i HDS-a, koja će se, uvjeren sam, nastaviti i ubuduće.

Što nam predstoji još prije izbora, kada, gdje i kako će se glasovati?

Svaki je elektor već trebao dobiti obavijest o održavanju državnih i županijskih manjinskih izbora u nedjelju, 4. ožujka. Glasovat će se na dvije liste, na državnu i županijsku listu, a glasovat će svi elektori, zastupnici mjesnih samouprava. Pozivam sve elektore da što prije odu na mjesna birališta i dadu svoj glas za listu Saveza Hrvata. Nakon izbora u zakonskom roku bit će sazvana osnivačka sjednica Skupštine, i županijskih vijeća, koju će do izbora novoga predsjednika voditi najstariji član Skupštine.

Jošku Weidingeru, autoru najnovijega igrokaza židanske amaterske kazališne grupe, bojssek se je ganula fantazija pri pisanju ove komedije (2006. ljeta), ekstra za židanske glumce, pokidob je ov svemirsko-zemaljski humoristični cirkus sad prvi put odigran. Trećega februara, subotu, napunio se je domaći kulturni dom, a pravoda su bili svi najgerasti na izvanzemaljska stvorenja kot i na već od dvournu premijeru **SOS - Izvanzemaljski!**, u režiji Zite Horvat. Ludilo se s tim začme kad se pojavljuju u krčmi i pansionu Kuharića srebrni čudaki, ki nisu drugi nek izvanzemaljski Tep Prah Bum (Joško Ravadić) i Tep Prah Wup (Imre Kolnhofer) na tajnom izvidjenju. No, za vlasnika, ujedno i načelnika sela Tonija (Jakoba Kumanovića) nisu oni posebniji kot drugi, obični gosti ki doteču svaki dan na jednu kupicu žganoga ili špricara. A on kot prvak općine i drugač je okupiran prvenstveno svojim stvari; na peldu s neredom na gmajni, a bojssek i doma, kad ga njegova žena Mare (Marica Kolnhofer) muči na svakom koraku, pri svi djeli, u svakom trenutku dana. Mare je tipična seoska šlefura ka sve zna, k svemu se razumi, a najbolje sinfa i zna izdiliti vlašćega muža. Ovu svoju talentiranost gustokrat prakticira i pred drugim ljudji. Zna se zašto je dodijeljena ova uloga uprav Marici Kolnhofer, kad nju smo jur parputi vidili pri formiranju ovakovih zmajskih žen. Njeva kćer Marijana (Helga Meršić), buduća vračiteljica, dospene u blizinu izvanzemaljaka, a posebno Wupu drži predavanje o zemaljski navada, običaji. No i drugi ufo (izvanzemljak) Bum ne troši zaman svoje vrime ovde, i aktivno „izminjuje običaje dvih kulturov” sa službenkom krčme Katicom (Eva Dommanović) i sve bolje leti vrime, s tim bolje mu se vidi ljubav, žgano i vino ter i ova grintava planeta. Zvana toga ovi dva lipo pomišaju cijelu okolinu, svისno i nesvisno, dokle je jedni zapru u srce, drugi o nji još i čuti ne kanu, ne da bi još imali kakove kontakte s njimi. Vist o njevom dolasku pak ne more dugo ostati tajna, veljek za njimi, takorekuć „po vrući slijedi” dojdu tajni agenti (domaći i amerikanski). Od Kristijana Čenara i Diane Finta još nisam vidila bolje tajne agente s drivenimi obrazi, posebno onda kad skoču u filmsku pozu s pištoljem. Seoski kišbиров Miško (Tibor Meršić) zaistinu sliši seoskoj kulturi i po figuri i po ranojutarnji običaji sa žganom, a zajednica i njemu more zahvaliti da kako-tako mirno projdu svakidašnjice ter vik je onde kade se nešto zgoda.

On je spreman i na akcije kad je npr. potrebno od gauženjaka (Petra Horvata) spasiti Maricu, ženu načelnika. Jedna pogibel mine, dojde jur druga. Grozi se dolazak kontrolora ki bi znao otkriti neke mutne, škure posle seoskoga poglavara i privatnika Kuharića. Mladji Kuharić, Tomi (Imre Pikner), i na ovo ima rješenje, kot i na sve

Izvanzemaljska igra na židanskoj pozornici!

Prvi put izvedena Weidingerova komedija

drugo, a nij prez vlašćega interesa i rafinerije jer mu je cilj dobiti i srce i ruku susjedne udovice Verice (Estera Horvat) ka je došla u velike pinezne duge. Med ovimi emocionalnima, duševnima vali putuju izvanzemaljski Wup i Bum, a naravno će pomoći prebroditi sve poteškoće prijateljem sa svojim kodiranim aparat. Kontrolora (Zoltana Keresteša) zgrabu agenti tajne službe kot svemirskoga poslanika, aš govori na nepoznatom jeziku po manipulaciji aparatov izvanzemljakov. Loto pak debelo plaća onim dobitnikom ki su iskalkulirali pobjedne numere, a s ovom svotom vridno je jur izgraditi i zemaljski žitak. Postavlja se pitanje onim kim je žitak prepovidan na zemlji i ki se moraju vratiti iako im se bolje paše i pilo i jilo, a i „primitivno stvaranje dice”. Prez hepienda nij nigdar na židanskoj pozornici, komandantica svemirskoga broda (Zita Horvat) omogućuje ovim vagabundom da i dalje ostanu na ovoj zemlji, ali cijena toga je da se izbriše iz pameti svim nazočnim znanje o izvanzemljakom. Iako Miško vanostaje iz prvoga brisanja pameti, zavolj njega se vrne komandantica i podili mu svitlinu pozabljjenja. I ljetos smo se morali tresti od smiha u židanskom teatru, iako su svemirski komplikiraniji izrazi napravili publiku par nerazumljivih trenutkov. Mnogokrat je situaciju spasila rutina, improvizacija glumcev, a i ovput smo morali najjače aplaudirati starijim ter zvanarednim igračem Jakobu Kumanoviću, Marici Kolnhofer, Joški Ravadiću, Imriju Kolnhoferu i novomu liku Tiboru Meršiću, ali prez izuzetka su i ostali glumci sve učinili da pokažu najbolju formu na premijeri.

-Tiho-

O židanskom igrokazu još jednoč

Redateljica Zita Horvat:

Na ov igrokaz smo se pripravljali tri misece dugo, i tako smo si izabrali ov kusić da je nam autor Joško Weidinger jur pred dvimi ljeti obećao da će nam napisati novu igru s naslovom SOS Izvanzemaljski! I tako je ljetos došlo da smo mogli predstaviti ov šalni kusić. Svi smo bili presenećeni jer ovo je jako moderna igra, i mislim ovakovu komediju još nismo igrali u našem kraju. Ovako, za prvom predstavom morem reći da smo imali male pogreške, to smo čutili i mi na pozornici, a i gledatelji. Suprot toga očigledno im se je

Trenutak za pjesmu

Marija Lamot

Domovina

Ne znam što je domovina.
Da li je to krik samoće u čovjeku, potreba za stalnošću, izvjesnošću?
Ako sam osamljena kao stablo, trebam li prostor što me okružuje?
Dišem kao jabučni cvijet.
Domovina je moje sjećanje. Moji mrtvi, njihovi mrtvi: sklad njihovih koraka, zvuk njihovih riječi, njihov smijeh, moja budućnost.
Ako sam samoća, ako nisam izvjesna, što sam, domovino?
Jer daleka je kao zvijezda zemlja kojom idem, kojom plešem.
Ponekad sam toplina, Zagorje u proljeće, proljetna paljevina, trs vinove loze, šuma prestrašena buđenjem.
Često sam iznemogla misao: most preko nepoznate rijeke.

vidilo jer oni najprije gledaju na to da su to naši ljudi, i ne na to da li je ovo profesionalna igra ali nij. Je li bi se ovako zgodalo kad bi upali izvanzemaljski u Hrvatski Židan? Ne znam, aš takov doživ-

ljaj još nisam imala, ali čvrsto vjerujem da mora biti žitka i izvan zemlje. Kamo nas pozovu, tamo ćemo rado poći, sad u petak nastupamo u Plajgoru, a 25. februara, nedilju, smo pozvani na Undu.

Imre Kolhofer, u glavnoj ulozi izvanzemaljskoga Tep Prah Wup

ja sam isto tako i u seoskoj samoupravi u Židanu, vidim da nij dice. Sve manje se govori po hrvatski, prije ili kasnije ćemo zgubiti jezik. Igrokaz je jedna šansa da još malo zadržimo jezik, i to smo uvijek imali u našem selu. Sad med nami su i onakovi igrači ki normalno niti ne govore hrvatski jezik, ali to moramo akceptirati i cijeniti da imaju volju s nami igrati i za naše ljude.

Marija Kolhofer u ulozi Mare Kuharić

Malo sam se bojala od današnje igre, ali mislim da je dost dobro išlo. Naši ljudi su jur jedva čekali kad ćemo igrati i pitaju ča će biti ter onda ne smimo im

povidati ... Vik smo im mogli reći, ćete viditi ča će biti. Za me je ova komedija teža bila nek ča smo lanika igrali, ali kako sam vidila ne nek meni, nek svakomu. Ovde smo imali takove riči ča mi ne hasnujemo. Prže smo si mi morali naučiti ča je ča, ča znači ka-ta rič, onda kad smo se naučili, onda je išlo jur laglje. Zato smo se učili da budemo mogli na čuda mjesti ovo pokazati i mislim, kamo ćemo poći, svim će se jako viditi i čekat čedu nas.

Teško je ovo sve, aš i doma imamo zano, i va djeli smo, ali ako smo se na ovo dali, svi nek to velimo, da idemo skroz.

-Tiho-

*Hrvatsko kazalište Pečuh
(Annina ulica 17) raspisuje*

NATJEČAJ

za izvedbu novonapisanoga dramskog teksta na hrvatskom jeziku. Izbor teme i izvedbeni glumački okvir nije zadan.

Hrvatsko kazalište dodijelit će tri nagrade. Prva nagrada je otkup autorskih prava za izvedbu u Hrvatskom kazalištu Pečuh, druga je u iznosu od 150, a treća u iznosu od 100 tisuća forinti.

O rezultatima Natječaja i dodjeli nagrada odlučit će Povjerenstvo imenovano od strane Hrvatskoga kazališta u roku od 45 dana po okončanju navedenoga natječajnog roka. Prvonagrađeni dramski tekst izvest će Hrvatsko kazalište tijekom 2008. godine. Rukopisi se dostavljaju na adresu Hrvatskoga kazališta Pečuh u roku od 30 dana od objave ovoga natječaja u Hrvatskome glasniku. Natjecatelji su obvezatni priložiti svoje podatke s naznakom adrese.

Natjecati se mogu svi državljani Republike Mađarske.

Ja sam se dobro ćutio kot Tep Prah Wup, samo jedno nisam razumio. Zašto je naš Joško Weidinger uprav za mene napisao ovu ulogu, ku je bilo zaistinu dost teško naučiti. Ja ču ti reći istinu, ja sam maturirao u Srpskohrvatskoj gimnaziji i tamo nismo učili ov jezik, sada ovo je bio jur jedan treći jezik koga smo si morali naučiti. No, tako izgleda da je publika razumila i ja sam zadovoljan s njevimi reagiranji. Svaki igrokaz je drugačiji, kot i svaka uloga je drugačija. Ov sadašnji igrokaz ne spada med najlaglje igre i imali smo dost problemov. Ali je ova komedija dobro izgradjena od rečenic do rečenic, tako ako smo jednu rečenicu ostavili van, onda je već teško bilo dalje tekst upraviti. I sadržaj je dobar, jako dobro je napišeno, i meni se je vidio. Morebit bi trebali malo prlje ter konkretnije vježbati i pripaziti na to kako se gibljemo, gdo kada dojde nutra na pozornicu. Mi drugo nimamo ovde u Hrvatskom Židanu, samo naš hrvatski jezik, to je razumljivo. Ako ne igramo, ne tancamo, ne jačimo, nemamo šansu da ostanemo. Imamo mi svi svoje skrbi,

Bogatstvo ...

Sudionici Bunjevačkog prela 1945. godine (Kačmar)

Jubilarni, 10. Hrvatski bal Undancev

Hrvatsko kulturno društvo Veseli Gradišćanci iz Unde je održalo svoj tradicionalni Hrvatski bal, već deseti put, 3. februara, subotu, u Hečki. Ovo je bila dobra prilika da se najdu negdašnji i sadašnji stanovnici maloga sela Unde, a i da pozovemo prijatelje na ovu svetačnost. Počastili su nas ovom prilikom dr. Mijo Karagić, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Marija Pilšić, predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, Čaba Horvath, ravnatelj Croatiace, i Mirko Berlaković, bivši ravnatelj borištofske Glavne škole. Naravno, pozvali smo i poznanike i partnere iz Čunova, a i kotrige HKPD Bosiljak iz Čučerja. Načelnik sela Franjo Guzmčić je otvorio bal, a zatim je bila predstava domaćih grup. U izvedbi jačkarnoga zbora pod peljanjem Sabine Balog, nazočni čuli su prelipe podravske pjesme. Folklorno društvo „Mladi Undanci“ su nastupili s pjesi iz okolice Gaja. Njeva voditeljica je Čila Pinter-Molnar. Tamburaši su s nami muzičko putovali prik Dalmacije, u Zagorje, a na kraju su se vratili domom u naše Gradišće. U zadnjoj točki programa smo vidili tančenu koreografiju iz Podravine, u najnovijoj nošnji ansambla. Beskrajna zabava je durala sve do rane zore u panzionu Tornácos, a placa za ples je svenek bila puna, kot uvijek kad se Undanci zabavljaju. Glavna atrakcija bala je bila tombola sa skoro 180 vridnih nagradov. Glavni organizatori i ovpnt zahvaljuju bogatoj ponudi sponzorov.

Kulturni žitak ovoga maloga naselja je peldodavan. Za feštom čekaju nas druge organizacijske zadaće. Pripravljamo se na tradicionalni Vazmeni festival folklorošev, a ljetos u našem naselju će biti održan i omladinski tabor Gradišćanskih Hrvatov.

Tereza Kiš

Hrvatski gastronomski dan u Kaniži

Teta Kata u kuhinji

Krcate trgovine s raznim prehrambenim proizvodima, gotovim jelima, slatkišima, voćem s drugih kontinenata spuštaju u zaborav ona vremena kada je svaka mrvica, svako voće na grani bilo dragocjeno.

Današnja djeca sve dobivaju gotovo, pa kadšto neće jesti voće iz domaćega vrta jer ono treba brati, nego je lakše kupiti s dućanske police, a često će radije pojesti bombon i čokoladu nego jabuku.

„Kaj so kuhale naši starci?“, zapitala je kaniška Hrvatska manjinska samouprava tetu Katicu Kuzmu iz Pustare, koja je 3. veljače na Hrvatskome gastronomskom danu govorila o tome kako se nekoć kuhalo, koji su bili sastojci. Nije ni tako davno bilo kada su svakodnevnji sastojci jela bili kukuruz, krumpir, grah, luk, mast. Dok danas na stolu često imamo meso, prije šezdeset-sedamdeset godina u seoskoj obitelji preko tjedna se nije jelo meso, a kod siromašnijih obitelji čak ni nedjeljom. Teta Kata s pomoću sestre i kćerke skuhala je i spekla stara pomurska jela koja su bila vrlo zanimljiva i ukusna svim nazočnima. Na stolu su bili postavljeni žličnaki z sirom, z lukom, z cvirkami, suhi grah z lukom, gibanica z kalamperom, zdigani kolač z kakaom, čurke z kukuruznom kašom, zdigana zlevanka.

Svi koji su to kušali, složili su se da i takva jednostavnija jela mogu biti vrlo ukusna.

Teta Kata je na domaćem hrvatskom i na mađarskom jeziku govorila kako su se nekada hranili:

– Ja sem kuhate nafčila od svoje stare mame već da sem mela deset let. Ondak se sake den moralo kuhati. Roditelji so dišli na posel na pole, de so celi den delale. Da sem bila mala, bila je šterčija, kaj smo domaj meli, z toga smo kuhale. Kuruzu, pšenicu, kalampe-

ra, graha, luka je vek bilo, domaj je bila i krava pak je bilo mleka. Negda da so ludi dišli na pole, stare mama i ja smo kuhale žličnake z cvirkami, pak nosili na pole. Nega bilo mesa, sam ke so bili bole bogate, oni so jeli žličnake z turovom (sirom) a siromasi z lukom. Bilo je veliko veselje kad je mama spekla zdigjenu zlevanku – pripovijedala je teta Kata.

Ona je odala i recept zdigjene zlevanke, koja se pravi od litre mlijeka, kvasca, dva jaja, kukuruznoga brašna i masti, a gore se složiti kakvo voće. Predsjednica manjinske samouprave Marija Vargović s radošću je pogledala prazne zdjele, a teta Katu svatko je potražio za savjete. Fina jela ne mogu bez ukusne kapljice, stoga je priređeno i natjecanje vinara. Da bi se ono odvijalo po najboljem redu, pobrinuli su se Stjepan Hederić i Stjepan Prosenjak te članovi ocjenjivačkog suda: Zoltán Merei, László Márton i László Tóth.

Od dvadeset uzoraka čak pet ih je dobilo zlatnu medalju, a to su bila vina Zoltána Molnára, bijelo i crno vino Györgya Hajdúa, Jože Cicelija i Viktora Horvata.

Beta

„Lekovni četrtak i fašenk” u Pomurju

Mlinarčani

„Lekovni četrtak”, koji je nekada u Pomurju bio tzv. ženski dan, ponovno je oživio. Četvrtkom prije mesopusta nekada je bila prava veselica za Hrvatice. Otišle su u vinograde, zauzele su „kleti”, jele, pile, pjevale, ogovarale muškarce, oslobodile se svakodnevnih briga i jedanput u godini bile gospodarice.

Sumartonsko kulturno društvo na Lakovni četvrtak već tradicionalno organizira veselje na „Kamanovim goricama”, pa je tako uradilo i ove godine 15. veljače. Već po „novoj modi” na veselju su pribivali i muškarci, no njima je bilo namijenjeno da kuhaju i poslužuju žene.

Veselica u četvrtak nije izostala ni među kaniškim Hrvaticama. Ovaj put nije se išlo u

vinograd, nego u samom središtu grada se slavilo. Među okupljenima bilo je Hrvata i iz okolnih sela. Ni ovaj put nije izostavljena šaljiva predstava koja je dala maha veselju do kasnih sati iako je drugi dan bio radni.

Članovi kluba umirovljenika iz *Serdahela* u mjesnome kulturnom domu obnovili su stari običaj Lakovnog četvrtka. Starije žene sjećale su se nekih muškaraca koji su nekoć i tog dana otišli u vinograd.

Fašnička veselja u svakome hrvatskom selu priređena su od početka veljače do mesopusta.

U *Keresturu*, na dan tradicionalnoga

Mali Keresturci

školskog fašničkog bala priređena je i fašnička povorka po selu. Na nju su bile pozvane i manjinske samouprave iz okolnih sela. Prema Anici Kovač, predsjednici samouprave, taj bi običaj željeli prirediti tradicionalno, naime, keresturska su djeca sudjelovala na takvoj povorci u Kotoribi, i jako im se dopalo.

Maškare su obišle cijelo selo, a članice pjevačkoga zbora pripremile su krafne, vrućeg čaja i vina.

Priređivanju fašničke povorke odlučila se i Hrvatska manjinska samouprava iz *Mlinaraca*. Na dvorištu osnovne škole 17. veljače okupljale su se maškare iz raznih sela, iz Letinje, Pustare, Sumartona, Kaniže i Mlinaraca. Prije negoli je čudna povorka krenula, predsjednica samouprave, „stara mama” Kristina Geröy pozdravila je društvo, a dopredsjednica Karolina Čeke govorila je o značenju fašnika, kako se to nekada slavilo. Dok su maškare obilazile ulice sa zveketanjem, pjevanjem i trubljenjem, drugi su na dvorištu škole naložili golemu vatru kako bi na nju bacili „babu zimu”. Mlada i mladoženja, „ciganke” i druga čudna stvorenja plesali su oko vatre radujući se nadolazećem proljeću.

Beta

Skupina iz Kaniže

Sumartonski „cigani”

Naša djeca

Maskenbali u Starinu, Martincima, Pečuhu ...

Petak, 16. veljače, bio je veseo. Jer u mnogim školama baš toga dana priređeni su maskenbali. Javili su nam se iz Martinaca gdje su se mališani obukli u najraznovrsnije maske, i prikazali najneobičniji i najveseliji program. Mame su ispekle fine kolače, pobrinule se za sokove, a djeca, uz brižno oko nastavnika, bila su vesela. Veselje je trajalo do kasnih večernjih sati.

I u pečuškoj hrvatskoj školi bilo je veselo. Dvosatni program mališana od prvoga do osmoga razreda oduševio je sve koji su mu nazočili. Bilo je svega pomalo. Za poklone su se pobrinule škola i roditeljska zajednica. Proglašeni su najbolji među boljima, ali to uopće nije bilo važno. I djeca i nastavnici su zaključili kako će sljedeće godine biti još veselije, pa počeli planirati maske i program.

U petak, 16. veljače, u organizaciji Đačke samouprave starinske osnovne škole, održan je tradicionalni pokladni bal. Povorka je i ovoga puta bila brojna, a maskare osobito zanimljive. Za vrijedne nagrade u obliku torte natjecali su se kralj, dvorska luda, prosjak, zmaj, poslovni čovjek, medicinska sestra u muškom izdanju, gejša, svemirski brod, strašilo, mlada i drugi.

Maskenbal u Santovu

Zabavno je bilo i u hrvatskom vrtiću, a našla se i jedna mala Šokica u izvornoj santovačkoj nošnji

U organizaciji Hrvatske osnovne škole u Santovu, 14. veljače, na Valentinovo, održan je već tradicionalni maskenbal, koji je ponovno ispunio veliku dvoranu mjesne gostionice, okupivši 150-ak učenika, učitelja, roditelja, baka i djedova.

Zabava je počela svečanim predstavljanjem maškara i njihovim nagradivanjem, a

nastavljena plesom i zabavom okupljenih. Za glazbu su se pobrinuli učenici 7. razreda, a i ove godine najveći uspjeh imala je plesačnica narodnih plesova u pratnji Zorana Barića, učenika 8. razreda, na harmonici. Dan prije u prijedopodnevni satima maskenbal je priređen i u hrvatskom vrtiću.

S. B.

Maskenbal hrvatske škole mnoge je potaknuo na domišljate maškare

Izradila: Dijana Kovači
iz Fifeháza

Valentinovo u HOŠIG-u

Potaknuti prvim uspjehom, 6. prosinca 2006. g. prikazanim igrokomom „Tko se smije, taj se voli“, amaterska đučka dramska družina BIG MIND povodom Valentinova prikazala je kazališni komad na hrvatskom jeziku, s naslovom *Ljubav bez granica*. Režiser, scenograf i dramaturg bio je voditelj dramske sekcije Dalibor Mandić, a glumci: Bianka Müllner, Gabor Ivanov, Ines Nikičić, Milan Bogatin, Marko Šteiner, Boglarka Deli, Čaba Kovač, Mirjana Kričković, Marko Đurin i Rita Matoš. Organizaciju predstave pomagali su HOŠIG i Ildikó Machó. Komad je tematski vezan za Dan zaljubljenih, a radnja se odvija oko ljubavne veze dvoje mladih, Marine i Luke.

Trud uloženi u uvježbavanje i prikaz predstave urodio je plodom: predstava je imala golem uspjeh. Radost družine bio bi veći da se pozivu odazvalo više gledatelja.

D. M.

Kotoriba

Keresturci pomogli Fašensku povorku u Kotoribi

Za razliku od prijašnjih godina, kada su u Fašenskoj povorci u Kotoribi nastupile brojne gostujuće maskirane skupine, ove su godine organizatori, Općina Kotoriba i njezina Turistička zajednica, željele pokazati u tome svoju autonomnost. U cijelost su uspjele jer su u povorci sudjelovali svi, polaznici mjesnoga dječjeg vrtića, osnovne škole pa do onih najstarijih, članova mjesnih udruga. Izostala je nekolicina, ali su im zato došli u pomoć učenici i učitelji iz Osnovne škole „Nikola Zrinski“ iz mađarskoga pograničnog naselja Keres-

tura, pa je toga nedjeljnog popodneva kotoripskim ulicama prošlo dvjestotinjak maski, što grupnih, što pojedinačnih, a povorka je dobila naziv međunarodna. Na glavnoj fašenskoj pozornici općinska načelnica Blaženka Zvošec maškarama je predala veliki pleteni ključ, općinski simbol, kao dozvolu da one mogu vladati i upravljati Općinom do sutra u pola noći. Za sva učinjena zla u protekloj godini „kriv“ je bio „fašenk“, kojeg je ona zapalila.

Tekst i snimka:
Mladen Grubić

SERDAHEL – Načelnica Općine Sveta Marija Marija Frančić, i ravnatelj tamošnje osnovne škole Damir Bendelja nedavno su posjetili pomurska naselja Serdahel i Sumarton. Bili su gosti serdahelske Osnovne škole „Katarina Zrinski” i njezine Područne škole u Sumartonu. Svrha posjeta bila je uspostava prijateljskih i suradničkih odnosa sa spomenutim ustanovama u kojima djeca uče hrvatski jezik, a u čemu im Sveta Marija želi pomoći. Razgovaralo se o mogućnostima i oblicima suradnje, točnije što bi jedni od drugih mogli naučiti i u čemu bi jedni drugima mogli i trebali pomoći. Voditelji serdahelske i sumartonske ustanove prihvatili su poziv za posjet Svetoj Mariji, kada će biti dogovoreni detalji suradnje. Gđa Frančić ističe kako ih na to obvezuje i Sporazum o prijateljskim i suradničkim odnosima naselja Sveta Marija i Sumarton, potpisan još 1998. godine, a jedan od vidova te suradnje jest i školstvo na čijem je planu do sada malo napravljeno. Serdahelsku školu polazi 150 učenika, sumartonske 20, a onu u Svetoj Mariji 221 učenik, što je sasvim dovoljno za ostvarenje predviđene suradnje.

PEČUH – Knjiga dr. Ernesta Barića „Rode, a jezik?!” promovirana je 31. siječnja u Hrvatskome klubu Augusta Šenoa. Promotori su uz autora bili dr. Janja Prodan i urednik knjige mr. Stjepan Blažetin. U organizaciji Matice hrvatske Osijek 22. veljače promocija knjige održat će se u Osijeku.

OSIJEK – „Sudjelovanje Grada Osijeka, Osječko-baranjske županije, Baranjske županije i Grada Pečuha u projektu Složena kulturno-turistička suradnja znači mnogo, a ujedno je i nastavak 30-godišnje prijateljske suradnje s Pečuhom i baranjskom regijom”, naglasila je članica Gradskog poglavarstva za kulturu Mirjana Smoje. Riječ je o projektu koji je izniman kulturni događaj u ovoj godini, a u sklopu kojega je i u prosincu otvorena izložba keramike za ukrašavanje Zsolnayjevih građevina. U sklopu projekta održat će se zajednički koncert Panonske filharmonije i osječkog zbora Brevis kao i akademskog zbora Umjetničke akademije. Najavljen je i džez festival na kojem će se predstaviti dva sastava iz Pečuha i Osijeka. Događaji su predviđeni za ožujak do kada će i izložba Zsolnayjeve keramike biti postavljena u muzeju Slavonije.

Od GRAJAM-a, prik Glasa Gradišća do NO THANX-a

Frontmen tinejdžerskoga rok-benda: petrovski Erik Škrapić

Vidim ja neku simboliku u prvom muzičkom klipu novoga tinejdžerskoga rok-benda NO THANX, koji se s punom parom emitira na muzičkom televizijskom programu VIVA, a i na Internetu ga je vidio već od sto jezera ljudi.

Ali da se vratimo toj simbolici: iz sive, polumračne školske svlačionice (klip je snimljen u jednoj kermendskoj školi), iz anonimnosti ter malogradjanske sredine se gane pet dičakova. Komotno se šecu na svitljiem hodniku (u tunelu) prema suncu, popularnosti i slavlju u veliku športsku halu, kade se kot hurikan interpretira pjesma „Druga generacija”. Ovo novo pokoljenje pod tim naslovom je kreiralo hit, koji je jur na uglednom mjestu ugarskih top-listov. NO THANX na putu ..., ali zašto je ovo za nas, Hrvate, velika vist? Jer svoj glas i obraz daje ovoj grupi uprav jedan Petrovišćan, Erik Škrapić. A gdo bi on bio? Moramo najzad skočiti do osnovnoškolskih ljet. Njegov čisti, kristalni glas su jur zdavno upametzeli učitelji, nij samo redovno jačio pri vekši svetačni prilika, nego je i pjesme recitirao. Zato su se i Erikove sanje temeljile na kazališnoj ili pjevačkoj karijeri. Učiteljica za glazbu Jolanka Kočiš i posebno je forsirala da se školar obavezno javi na gradišćanske festivale u Gornji Četar, pod nazivom GRAJAM (Gradišćanska jačka mladih) i od 2002. ljeta sve do završetka osnovne škole, štoveć i kasnije, kao star-gost je primljen, svenek velikom ovacijom na ovom susretu gradišćanskih pjevačev. U medjuvrimenu na županijskoj smotri kot učenik s gradišćanskimi jačkami dobije mogućnost da sudjeluje na prvoj takovoj cedejki. Svoje školovanje nastavlja u Fertódu, ali se vraća u rodni kraj. Sridnju školu na dvojezičnoj turističkoj struki će dojdúće ljeto završiti u Sambotelu. „Karšto dojde, školu kanim zgotoviti!”, naglašuje mladić u petrovskom stanu svojih roditeljev i sama sebi teško vjerujem da mi kavu servira najnovije rok-običanje Ugarske. Lanjsko ljeto na muzičkoj manifestaciji Društva gradišćansko-hrvatske mladine u Ugarskoj „Glas Gradišća”, u Hrvatskom Židanu je Petrovišćan nepozablljivo otpjevao Gibonnijevu pjesmu *Oprosti*. Ovde ga je vidio, i prvi put čuo Dávid Szekeř ki je sa svojim bratom Oliverom pred četirmi ljeti začeo guslati i polako su pobrali i druge kotrige: gitarista Pétera Csánka, bubnjara Dániela Vargu, a ne nazadnje našega Erika. Odonda malo su se prominjili dani mladih, kim je prosječna dob žitka samo osamnaest. Različiti studijski razgovori u Budimpešti, tv snimanja i djela na prvom albumu.

K prošlosti Erika Škrapića sliši još i to da je nekoliko ljet igrao na tamburi, bio je i plesač Hrvatskoga kulturnoga društva *Gradišće*, tako nastupi i pozornica nisu sasvim stranjski tereni

za njega. Pokidob je kot božićni dar ležala pod kris-kindlom gitara, trenutačno je pri upoznavanju ovoga instrumenta, a ovo znanje će mu dobrodojti i uz jačkarni talent. Gdo pozna njegovu starinu, točno zna otkud sinu ovo muzičko nasljedstvo. Otac Ambruš je dugo ljet svirao u Pinka-bendu, a i za mjesne folklorae, dokle je sad kotrig novoutemeljenoga zabavnoga benda koji se je sastao na vlašće zadovoljstvo, prvenstveno na hobi-sviranje. Mama Agica je bila solo pjevačica domaćih folkloraešev, a i sad je članica ženskoga zbora *Ljubičica*. Ovako se gor nij za čuditi da naravno i oni podupiraju muzičke ambicije sina. Peteročlani NO THANX neki stručnjaki su skloni prisposodobiti s njemačkom rok grupom Tokio Hotel, ali zvana frizure i črne šminke odredjenih kotrigov, ja osobno čuda česa i ne najdem sličnosti med dvimi grupami. U januaru je snimljen klip ansambla, u ljeti slijedi turneja u vekši varoši Ugarske. Krajem marcijuša se očekuje prvi nosač zvuka s 12 pjesmami ke su pretežno vlašće kompozicije. Kako se povida, neke pjesme budu prevedene i na hrvatski jezik, a tako će imati mogućnost i hrvatska publika upoznati ove mlade, talentirane muzičare, a med njimi i petroviskoga Erika ki je odrasao na hrvatski muzički naticanji. Mladi pjevač ov zgoditak što je naglo „dostao” i jednu pop-rok-grupu, skromno je nazvao srićom i nadalje je rekao „cilj nam je sve već albumov napraviti, sve već koncertirati, sve već oduševljenikov zadobiti”, a ne nazadnje on sam kani i uspješan biti, kot hrvatski Gibonni, Leteći odred, Crvena jabuka ke u svojem slobodnom vrimenu i sada rado sluša. „Smišno je po ugarski jačiti, pokidob sam dosad samo s hrvatskimi pjesmami bio na pozornici, ali dobro se ćutim u ovoj grupi i ufam se neće gizdavo zvućati ali rado imam binu, a i ona voli mene!” Iako je još neobično i zabavno da Erika, a i ostale kotrige benda prepoznaju na samboteljski ulica, u školi ter da im se je znatno povećao emailski promet, zasad njega još preveć ne burka ova nježno-silna pažnja. Erik i NO THANX krenuli su na nepoznatom, s iznenadjenji punom putu. Mi im u Petrovom Selu, a znamda i u cijelom Gradišću, po sebi razumljivo, navijamo i garantirano ćemo još ćuti za nje!

-Tiho-
Foto: No Thanx

Šokačko prelo

Orkestar Orašje

Vrijeme je druženja oko toplog ognjišta i punoga stola. Vrijeme je poklada, balova i prela. Vršendski Hrvati vole se družiti, znano je to svima koji su ih posjetili u bilo koje doba dana ili večeri, godine. Pogotovo se vole družiti na prelskim okupljanjima koja i nisu rijetka u njihovu domu kulture. Hrvatska samouprava sela Vršende, na čelu s Agom Hosu, brine se o svojim biračima i mještanima Hrvatima. Tako su i 4. veljače, u suorganizaciji s Vjerskom i kulturnom udrugom šokačkih Hrvata sela Vršende, organizirali tradicionalno pokladno sijelo. Predsjednica Udruge Marijana Balatinac kazala nam je kako se godišnjoj skupštini Udruge održanoj u sklopu prela odazvalo 45 članova. Govorilo se o programima ostvarenima u prošloj i onima koji se planiraju u ovoj godini. Na žalost Udruga još uvijek nije dobila dozvolu registarskog suda koji je već u više navrata vratio zahtjev za registraciju. Stoga su članovi Udruge ovoga puta ponovili osnivačku sjednicu i sve započeli ispočetka u nadi kako će što prije biti zabilježeni kod registarskog suda te tako moći početi sudjelovati raznoraznim natjecanjima iz fondova koji imaju sredstva za ostvarivanje i njihovih programa. Koliko uspješno djeluje Hrvatska samouprava i spomenuta udruga, pokazuje njihova sprega kod organiziranja svih hrvatskih događanja u selu. Utemeljen je i Mješoviti pjevački zbor Orašje koji broji 16 članova, a već postojeći sastav Orašje stalno je na raspolaganju svojim suseljanim. Da su pjevači iz Vršende vješti, mogla je čuti i šira javnost 1. siječnja kada se iz tamošnje crkve putem Mađarskog radija prenosila novogodišnja hrvatska sveta misa. Nju je služio njihov svećenik Attila Bognár, a pjevao ju je Mješoviti pjevački zbor Orašje. Zbor je već gostovao u Kačmaru, bili su u Piškorevcima, nastupali na seoskim priredbama ... I godišnja skupština Udruge i prelo bila je prigoda da predsjednica Udruge zahvali članovima na radu i velikim uspjesima spomen-plaketama svakom članu zbora posebice te slatkim malim paketićima. Govorilo se o planiranom hodočašću.

Naime, u rujnu Vršendani planiraju petodnevno hodočašće, idu u pohod Gospi

Trsatskoj. Pri tome žele posjetiti glavni grad Hrvatske Zagreb, Rijeku, Crikvenicu, gdje će biti smješteni, a putovati planiraju s Hrvatima iz Sajke, Olasa, Katolja i Surdukinja.

Prelo je bila prilika da i predsjednica Hrvatske samouprave Aga Hosu upozna nazočne s planovima i zadacima Hrvatske samouprave. Vršenda je jedno od baranjskih naselja koje ima svoga delegata u budućoj Skupštini Hrvatske državne samouprave, u osobi Marijane Balatinac. Hrvatska samouprava želi i ove godine u suorganizaciji s mjesnom, a ovoga puta i njemačkom manjinskom samoupravom organizirati festival «Ovca i ovčji rep». Planira se hodočašće u tradicionalno marijansko svetište Jud/Dud na blagdan Svetoga Trojstva, te Šokačko sijelo u listopadu. To su samo veći programi oko kojih su usredotočene aktivnosti uz niz svakodnevnih zadataka. O starijim Hrvatima u Vršendi brinu se njihova djeca koja su danas tridesetogodišnjaci.

Smjena naraštaja izvršena je na obostrano zadovoljstvo i jednih i drugih. Mladi se brinu o potrebama i željama starijih, a stariji sa svim mogućim snagama pomažu rad svoje djece na putu očuvanja šokačkohrvatske samobitnosti i jezika u Vršendi u kojoj demografska slika sve manje pogoduje Hrvatima. U školi davno nema naše djece, mladi su rijetki kao bijele vrane, tek nekoliko hrvatskih obitelji s malom djecom, ako se može, onda se odlazi u obližnja naselja i gradove, a dolazi se u vinograde, na polja i k roditeljima ...

Nakon skupštine Udruge i svojevrsne javne tribine Hrvatske samouprave slijedilo je druženje do kasnih večernjih sati uz sastav Orašje i kolo. Pjevalo se i plesalo uz ukusne kolače i vino koje su donijeli vrijedni Hrvati kako bi na trenutak zastali i pokazali svu širinu svoje šokačke duše. Iskristila se prilika te je i Udruga i Hrvatska samouprava Anici i Franciki Hosu čestitala 50. obljetnicu braka. Bračni par Hosu bio je dirnut pažnjom svojih suseljana, a Anica Hosu još uvijek je jedan od snažnih glasova u narečenome pjevačkom zboru, ali o tome jednom drugom prilikom.

Branka Pavić Blažetin

Veliko prelo u Aljmašu uljepšano prigodnim kulturnim programom

Oduševio nastup KUD-a „Laz”

KUD „Zora” iz Aljmaša

U suorganizaciji Hrvatske manjinske samouprave i Neprofitne udruge bunjevačkih Hrvata, u subotu, 10. veljače, održano je i Veliko bunjevačko prelo u Aljmašu. Po običaju Prelo je započelo u mjesnom domu kulture s prigodnim kulturnim programom. Okupljene je uime organizatora pozdravila Valerija Petrekanić Kószó, a uime domaćina gradonačelnik Endre Zalántai. Svojom nazočnosti aljmašku su priredbu uveličali predsjednik Skupštine Bačko-kiškunske županije Gábor Bányaí, i otpravnica poslova Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj, načelnik Marije Bistrice Stjepan Muhek i voditelj KUD-a „Laz” iz Laza Bistričkog.

U programu su nastupila djeca aljmaškog vrtića, Omladinska folklorna skupina „Zora”, TS „Bisernica” iz Aljmaša i solistica Suzana Konkoly. Svojim jednosatnim programom u pratnji svojih tamburaša oduševio je KUD „Laz” iz Laza Bistričkog koji je prvi put gostovao u Aljmašu, umjesto najavljenog KUD-a „Lovro Ježek” iz Marije Bistrice, s kojim aljmaški Hrvati imaju prijateljske veze već nekoliko godina. Posrednik u ovoj suradnji bio je bivši načelnik prijateljskog naselja Bizovca Stjepan Sršić, koji je i sam bio u Aljmašu, a kao načelnik još 1994. potpisao je sporazum o prijateljskoj suradnji.

Pokladna je zabava nastavljena zajedničkom večerom u gostionici „Žuto ždrijebe”, a za dobro raspoloženje pobrinuli su se Tamburaški orkestar „Mohač” i gostujući sastav iz Laza Bistričkog. Kako i svake godine, na Prelo su došli ne samo aljmaški Hrvati već i gosti iz obližnjih hrvatskih naselja, bilo je mnogo pripadnika mladih, ali i starijih naraštaja, a plesalo se i zabavljalo do zore.

Solistica Suzana Konkoly

Tekst: S. B.
Fotografije: J. Zeke

ZAGREB – Hrvatski esperantski savez potkraj prošle godine objavio je dvojezičnu antologiju suvremenoga pjesništva gradišćanskih Hrvata pod naslovom «Pjesništvo gradišćanskih Hrvata». Isti Savez prije 15 godina tiskao je dvojezičnu zbirku pod naslovom «Pjesništvo Hrvata u Mađarskoj».

PEČUH – U nedjelju, 18. veljače, održana je redovita mjesečna misa na hrvatskom jeziku u crkvi sv. Augustina u Pečuhu. Misno slavlje predvodio je velečasni Ladislav Batori, a pjevao Ženski zbor Augusta Šenoe, uz orguljašku pratnju Anice Posavac. Bila je to ujedno i godišnja misa zadušnica za Ladislava Matuška i Branka Filakovića.

BUDIMPEŠTA – Sukladno odredbama Pravilnika o radu Hrvatske državne samouprave, predsjednik HDS-a Mijo Karagić sazvaio je sjednicu Skupštine koja će biti održana **24. veljače 2007. godine s početkom u 10 sati u Uredu Hrvatske državne samouprave**. Za sastanak je predložio ovaj dnevni red: Prijedlog strukture Hrvatske državne samouprave za ciklus od 2006. do 2010. godine, Prihvatanje Financijskog izvješća Hrvatske državne samouprave za 2006. godinu, Prijedlog i prihvaćanje Proračuna Hrvatske državne samouprave za 2007. godinu. Ostala pitanja i prijedlozi: Financijsko izvješće Zavičaja d.o.o. za 2006. godinu, Financijsko izvješće Non-profitnog poduzeća „Croatica“, Financijsko izvješće Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Prijedlog za raspisivanje natječaja za popunu radnoga mjesta ravnatelja Hrvatskog vrtića, osnovne škole i đakčkog doma u Santovu, Donošenje odluke u svezi s primjedbama Ureda za javnu upravu.

ZAGREB – U ponedjeljak, 19. februara, potpisana je suradnja izmed Izdavačke kuće Croatica ter Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje u Zagrebu, u koj se dvije institucije obavezuju da Croatica izdaje hrvatsko-mađarski rječnik, a Institut mađarsko-hrvatski rječnik. Izlaženje knjig je predviđeno u 2010. ljeti. Dokument su sa svojim potpisom zapečatili ravnateljica Instituta, dr. sc Dunja Brozović Rončević ter direktor Croatice Čaba Horvath.

Jedan od najvećih i najveselijih balova cijele barčanske regije upravo je Hrvatski bal u Barči što ga tradicionalno organizira Hrvatska samouprava grada Barče. Ove smo se godine odlučili za restoran Boróka, reče nam predsjednica barčanske Hrvatske samouprave Jelica Čende. To je sada najveći prostor u gradu. Imamo velik broj gostiju, kao i svake godine dosada, njih više od dvjesto.

Ugledni gosti svojom nazočnosti počastili su barčanski Hrvatski bal, među njima načelnik grada Barče Ferenc Feigl, parlamentarni zastupnici István Gyenesei i László Kuzma, voditelj marketinga i vlasnik Radija Pitomače Zvonko Horvat te glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika Branka Pavić

Blažetin. Za dobro raspoloženje pobrinuo se sastav Orašje iz Vršende.

Bal je otpočeo intonacijom Hrvatske himne, a potom se nazočnima obratila na hrvatskom jeziku predsjednica Hrvatske samouprave Jelica Čende. Pozdravivši goste bala, ona je svima zaželjela dobru zabavu. KUD Podravina iz Barče koji danas broji dvadesetak članova, a radi i vježba pod rukom Anice Popović Biczak, izveo je prigodni program. Otvorili su s dalmatinskim notama, nastavili veselim bečarcima, plesom i pjesmom, sve to, naravno, na podravski način, te nazdravili punim bocama rakije, kako to čine veseli i raspjevani Podravci. Gosti iz Lukovišća, Novoga Sela, Potonje, Sigeta, Foka, Pečuha, Bičerde ... napunili su plesni podij i nisu ga napuštali do ranih jutarnjih sati. Bogata tombola donijela je radost mnogima, a pogotovo osvajačima glavnih nagrada: tjedan dana boravka u Karinu na Jadranskom moru te televizor u boji, dar barčanske Hrvatske manjinske samouprave.

B. P.

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tih@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 4160,- Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270